

Verminderd dierenwelzijn: hoe ga je het **gesprek** aan met de **veehouder**?

TEKST **DAVID BIERMAN**, KNMVD

Een dierenarts die zich zorgen maakt over een veehouderijbedrijf, staat vaak voor een dilemma. Wanneer trek je aan de bel? Hoe voer je een lastig gesprek zonder het vertrouwen te schaden? En wat als problemen niet in één keer op zijn te lossen? Volgens Frederik Waldeck, dierenarts en coördinator van het Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren, begint alles met het gesprek aangaan. “De meeste veehouders willen het gewoon goed doen. De vraag is vaak niet of iemand wil, maar of iemand het nog kan overzien.”

COMMERCEEL OF MENSELIJK

Als dierenarts heb je een unieke positie op het boeren erf. Je komt regelmatig op bedrijven, ziet ontwikkelingen over langere tijd en bouwt vertrouwensrelaties op met veehouders. Juist daardoor behoren dierenartsen vaak tot de eersten die signalen oppikken als het niet goed gaat. Tegelijkertijd maakt die vertrouwensband het soms lastig zorgen bespreekbaar te maken. “Voor een dierenarts die al jaren op hetzelfde bedrijf komt, kan het moeilijk zijn om de fijne samenwerking te verstoren”, weet Frederik. “Je kent het bedrijf, de familie en de geschiedenis. Je maakt de ontwikkeling van zo’n bedrijf en de mensen van dichtbij mee. Daardoor voel je je betrokken.”

Problemen ontstaan bovendien vaak geleidelijk. Wat ooit een goed draaiend bedrijf was, kan bijvoorbeeld door opstapelende financiële moeilijkheden langzaam in zwaar weer terechtkomen. Daardoor is het niet altijd eenvoudig het moment te herkennen waarop ingrijpen noodzakelijk wordt. Bedrijfsblindheid, het niet meer opmerken van risico's of probleempunten door gewenning met een bepaalde bedrijfsvoering, is iets waar je je als dierenarts altijd van bewust moet zijn.

SAMEN STA JE STERKER

Vaak begint het ermee dat je op een dag tijdens een bezoek iets afwijkends opmerkt. Soms is er overduidelijk sprake van verminderd dierenwelzijn, maar vaker zijn de signalen subtieler. Slechter bijgehouden stallen, een paar licht vermagerde koeien binnen het koppel, minder goed gevolgde ‘biosecurity’-maatregelen. Dan beginnen de zorgen over dierenwelzijnsproblemen. Twijfel je vervolgens of die wel kloppen? Of weet je gewoon niet goed waar te beginnen? Bel dan gewoon het Vertrouwensloket even om te sparren, geeft Frederik mee. “Dan voel je je misschien gesterkt over de situatie, het aangaan van een gesprek en het wel of niet melden. Wij zijn er ook gewoon om te overleggen, niet puur en alleen om meldingen te doen.”

**“WIJ ZIJN ER OOK
GEWOON OM TE
OVERLEGGEN,
NIET PUUR EN ALLEEN
OM MELDINGEN
TE DOEN.”**

Daarnaast adviseert Frederik regelmatig collega's erbij te betrekken wanneer zorg bestaat over een bepaalde bedrijfssituatie. “Je hoeft moeilijke situaties als deze niet alleen op te lossen. Twijfel je over dierenwelzijnsproblemen, neem dan een keer een collega mee naar het bedrijf. Dat geeft toch weer een frisse blik. En je hebt direct iemand naast je om mee te overleggen.”

Jonge dierenartsen kunnen hierbij extra waardevol zijn. “Jonge collega's kijken soms heel anders naar een situatie dan iemand die er al twintig jaar komt. Dat kan juist verfrissend werken. Vaak wordt een ervaren dierenarts door een jonge collega gewezen op zaken die hij of zij zelf niet meer scherp zag.”

GEEN BESCHULDIGING, MAAR ONDERSTEUNING

Ben je ervan overtuigd dat er daadwerkelijk sprake is van dierenwelzijnsproblemen? Volgens Frederik is er dan één gouden regel: ga altijd eerst het gesprek aan met de veehouder, voordat je nadenkt over het doen van een melding bij het Vertrouwensloket. “Dat is tegelijkertijd de belangrijkste én vaak de moeilijkste stap. Veel dierenartsen ervaren hierbij namelijk een drempel. Ze zijn tenslotte opgeleid om dieren te behandelen, niet om gesprekken te voeren over persoonlijke problemen, financiële zorgen of mentale belasting.”

Toch denkt Frederik dat dierenartsen zichzelf daarin vaak onderschatten. Je vertrouwensrelatie met de veehouder kan juist een springplank zijn. “Als dierenarts ben je dagelijks bezig met communiceren, adviseren en luisteren. Die vaardigheden zijn ook hier waardevol. Je moet ze alleen durven inzetten. En houd in je achterhoofd: het gesprek is niet bedoeld als beschuldiging, maar als ondersteuning. In veel gevallen kun je met zo'n gesprek al een eerste stap vooruitzetten, samen met de veehouder.”

HET GESPREK AANGAAN: HOE DOE JE DAT?

Veel dierenartsen snijden het onderwerp aan terwijl ze aan de koffietafel zitten met de veehouder. Volgens

Frederik is dit niet de beste aanpak. “Voer het gesprek tijdens je werkzaamheden op het erf. Dat is een veel natuurlijker en lossere moment om je zorgen te bespreken. Ook hoeft je elkaar dan niet continu recht in de ogen te kijken, wat het gevoel van een ‘kruisverhoor’ vermindert. Loop op het erf langs het vee, praat over de dieren en benoem wat je ziet. Soms sta je zo ineens drie kwartier te praten bij de kalfjes. Als je direct kunt wijzen op wat je ervaart en opmerkt, en daar vragen bij kunt stellen, geeft dat je een stuk meer onderbouwingskracht.” Na zo’n ronde, of op een later moment, kan je dan plaatsnemen aan de koffietafel en nog eens rustig de waargenomen problemen op het gebied van dierenwelzijn of -gezondheid langsgaan. Het is belangrijk om dan al te kijken of bij de veehouders de wil en mogelijkheid bestaat voor verbetering. Ook als je na het praten met de veehouder besluit een melding te maken, is het volgens Frederik altijd beter dat het gesprek in elk geval is opgestart. “Als de veehouder weet dat er zorgen zijn, heeft hij tijd gehad om daarover na te denken. Dat voorkomt dat het volledig uit de lucht komt vallen als wij vervolgens contact opnemen met de veehouder. Misschien vindt de veehouder het zelf ook een goed idee, als deze openstaat voor hulp.” Bij niet anonieme meldingen van erfbetreders vraagt het Vertrouwensloket daarom standaard of er al een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de melder en de veehouder.

HET BEZOEK VAN HET VERTROUWENSLOKET

Als het Vertrouwensloket een melding oppakt, wordt eerst contact opgenomen met de veehouder om een afspraak te maken. Anders dan toezichthouders komen teamleden van het Vertrouwensloket nooit onaangekondigd langs. “We rijden niet zomaar het erf op. Alles gebeurt op afspraak.” Tijdens een eerste bezoek kiezen de begeleiders bewust voor een andere aanpak dan veel mensen verwachten. “Ook wij zeggen: eerst even een

rondje over het erf om gewoon te praten en te kijken bij de dieren. Daarna koffie.”

Volgens Frederik ervaren veel veehouders hun werk als eenzaam. Daardoor zijn er vaak weinig mensen met wie zij hun zorgen delen. “Zodra ze merken dat wij er zijn om te helpen en niet om te oordelen, vertellen ze vaak veel meer dan ze zelf vooraf verwachtten.”

NA HET BEZOEK

Als het bedrijfsbezoek voorbij is, stelt het Vertrouwensloket een schriftelijk verslag op met bevindingen, adviezen en afspraken. Als je als dierenarts niet anoniem meldt, krijg je als melder op hoofdlijnen een terugkoppeling van het bezoek. Vervolgens kijkt het Vertrouwensloket welke mensen uit het netwerk van de ondernemer kunnen bijdragen aan een oplossing voor de problemen en worden deze benaderd. “Wij zijn bedoeld voor een kortdurende interventie, waarna we het doorgeven aan de partijen die samen de veehouder willen helpen.

Uiteindelijk moet een veehouder toch weer verder kunnen met zijn eigen netwerk.” Afhankelijk van de situatie wordt een accountant, dierenarts of bedrijfsadviseur betrokken. “Als financiële problemen de kern vormen, moet je de accountant erbij hebben. Gaat het vooral om diergezondheid en dierenwelzijn, dan speelt de dierenarts een centrale rol. En in een enkel geval zetten we ze bijvoorbeeld samen aan tafel.” Juist daarom blijft de dierenarts na een melding vaak een belangrijke persoon om de vinger aan de pols te houden. “De dierenarts is, ook omdat die het meeste langskomt, een logische persoon om het verbeteringstraject in de gaten te houden voor de toekomst.”

EEN ONZEKERE TOEKOMST

Hoewel het Vertrouwensloket vorig jaar zijn 25-jarig bestaan vierde, is de toekomst niet vanzelfsprekend. “Voor 2026 hebben we nog een oplossing gevonden, maar vanaf 2027 dreigt een financieel tekort als er geen

**“ZODRA ZE MERKEN
DAT WIJ ER ZIJN
OM TE HELPEN EN NIET
OM TE OORDELEN,
VERTELLEN ZE VAAK
VEEL MEER DAN
ZE ZELF VOORAF
VERWACHTTEN.”**

nieuwe financiering wordt gevonden.” Dat baart Frederik zorgen, juist omdat hij ervan overtuigd is dat het Vertrouwensloket nodig zal blijven. “We hebben in de sector steeds meer controlesystemen, certificeringen en kwaliteitseisen. Dat is goed en heeft veel verbeteringen gebracht. Maar al die systemen kunnen niet voorkomen dat soms een bedrijf tussen wal en schip raakt. Een vangnet blijft nodig.”

Het Vertrouwensloket heeft een unieke rol, anders dan bijvoorbeeld de NVWA. “We kijken niet alleen naar de overtreding of het symptoom, maar vooral naar de oorzaak en vervolgens de mogelijke oplossing. Waarom is iemand in deze situatie terechtgekomen? Wat is er nodig om weer vooruit te komen? Dat soort aanpak blijft in de toekomst ook nodig, want de onderliggende problematiek verdwijnt niet zomaar. Het ideale scenario zou zijn dat we onszelf uiteindelijk kunnen opheffen omdat we niet meer nodig zijn. Maar in die wereld leven we helaas niet.” Daarom blijft zijn boodschap aan dierenartsen: ga het gesprek aan, ook als je twijfelt. “Wacht niet te lang met het bespreekbaar maken van wat je ziet. Vraag door en zoek hulp als je er zelf niet uitkomt of het lastig vindt, aan collega's, andere erfbetreders of aan ons. Uiteindelijk is vroeg signaleren en actie ondernemen de beste manier om de dieren én de veehouder te helpen.” 🐾

GEEN DIERENARTS MEER?

Een van de meest zorgwekkende ontwikkelingen die het Vertrouwensloket in 2025 signaleerde, is dat op sommige bedrijven geen structurele samenwerking meer bestaat met een dierenarts, terwijl dat vanuit wetgeving en kwaliteitssystemen verplicht is. Financiële achterstanden en problemen in de persoonlijke omgang vormen voor dierenartsenpraktijken aanleiding om de dienstverlening te beëindigen. Ook andere praktijken starten soms in zulke gevallen uit solidariteit geen samenwerking op. Dit vormt een groot risico voor de beschikbaarheid van acute diergeneeskundige zorg op een bedrijf.

Frederik kent een casus waarbij een veehouder al meerdere dierenartsenpraktijken had ‘versleten’ en geen vaste dierenarts meer had. “Voor deze veehouder hebben we uiteindelijk een dierenarts over de grens in België kunnen vinden, waar het beter mee lukte. Het geluk voor deze boer was dat hij dicht bij de grens woonde. Mensen verdienen soms ook gewoon een tweede kans.”

JAAROVERZICHT 2025

In 2025 ontving het Vertrouwensloket aanzienlijk minder meldingen dan voorgaande jaren. Deze afname vraagt wel om nuance. Het aantal meldingen zegt niet alles over de onderliggende problematiek, die in de praktijk onverminderd aanwezig is en vaak complexer is dan tijdens eerdere jaren. Opvallend was bijvoorbeeld dat in 2025 bij meerdere gevallen problemen rond identificatie en registratie (I&R) aan het licht kwamen. Vaak blijken schrijnende persoonlijke en complexe bedrijfsmatige omstandigheden daaraan ten grondslag te liggen, waardoor veehouders langdurig achterlopen met hun administratie.

Het Vertrouwensloket ontving:

- 67 meldingen van verminderde dierzorg (16% zijn terugkerende gevallen);
- 55 adviesvragen.

Het Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren is te bereiken via:

- Telefoon: (06) 22 43 57 57;
- Het contactformulier op de website (www.vertrouwensloketwelzijnlandbouwhuisdieren.nl).